

Verhoogd percentage doodgeboren kalveren bij vaarzen

Jan Muskens, rundveedierenarts

Op sommige melkveebedrijven is het percentage doodgeboren kalveren bij vaarzen gedurende een langere periode sterk verhoogd. Percentages tot 75% zijn gemeld. Wat kunt u doen om een mogelijke oorzaak op te sporen?

Bij vaarzen sterft ongeveer 10% van de kalveren kort voor, tijdens of binnen 24 uur na de geboorte. Een belangrijke oorzaak daarvoor is een te zware verlossing, waardoor het kalf zuurstofgebrek krijgt of trauma oploopt. Echter, op sommige bedrijven komen veel kalveren bij vaarzen dood ter wereld terwijl de verlossing ogenschijnlijk normaal verlopen is. Op sommige bedrijven treedt deze verhoogde sterfte op gedurende een periode van enkele maanden, op andere bedrijven gedurende één of enkele jaren. Ook in andere landen, waaronder Ierland, Zweden, Noorwegen en de VS, zijn er problemen met te hoge percentages doodgeboren kalveren bij vaarzen en soms ook bij oudere koeien. Hierbij is sprake van gemiddelde percentages per bedrijf van 15-20%. De indruk bestaat dat deze percentages een stijgende lijn hebben. Het komt voor bij Holstein Friesians, maar ook bij andere (inheemse) rassen.

Mogelijke oorzaken

Er is geen eenduidige oorzaak bekend van een verhoogd percentage doodgeboren kalveren bij vaarzen. Veel is nog onbekend. Aangevoerd is dat een erfelijke component een rol speelt. Echter, dit verklaart de plotselinge hoge percentages doodgeboorten op probleembedrijven niet. Momenteel zijn enkele onderzoekers in het buitenland bezig om meer inzicht in dit probleem te krijgen.

In de literatuur en vanuit de praktijk worden meerdere mogelijke oorzaken genoemd, zoals infecties, mineralentekorten, vervetting en overmatige stress. Qua infecties moet vooral gedacht worden aan BVD en bij de mineralen vooral aan tekorten aan selenium, koper en magnesium. Magnesium bijvoorbeeld speelt een rol bij de uitdrijving van het kalf uit de baarmoeder. Bij tekorten kan dit proces vertraagd zijn. Bij mogelijke mineralentekorten, bijvoorbeeld als de pinken langere tijd geen extra mineralen hebben gehad, is het zinvol een vijftal hoogdrachtige pinken op mineralen te onderzoeken. Meteen extra mineralen geven zonder eerst de mineralenstatus vast te stellen, is niet aan te raden. Mogelijk krijgen dieren dan een overmaat. Het is op probleembedrijven zinvol om de voeding van de pinken te bekijken. Mogelijk is vervetting van pinken een risicofactor. Controleer bij de rantsoenberekening ook of de eiwitvoorziening voldoende was.

Probeer de laatste weken voor afkalven zoveel mogelijk stress en veranderingen te voorkomen.

Hierbij kunt u denken aan het pas kort voor afkalven op het bedrijf aanvoeren van hoogdrachtige pinken en het voorkomen van overbezetting. Ook is het advies om de dieren pas in een laat stadium van het afkalfproces naar de afkalfbox te verplaatsen.

Plan van aanpak

Stel samen met uw eigen dierenarts een plan van aanpak op. De volgende aspecten kunnen daarvan deel uitmaken:

- Hoogdrachtige pinken onderzoeken op koper en selenium (beiden te bepalen in bloed) en magnesium (in urine)
- Bloedonderzoek op BVD-afweerstoffen bij vaarzen met doodgeboren kalf, eventueel samen met het uitvoeren van een BVD QuickScan
- Voeding van de pinken tijdens tweede levensjaar analyseren en bloedonderzoek op energiebalans uitvoeren 2-14 dagen voor afkalven
- Nagaan of er overmatige stress optreedt gedurende de laatste weken voor afkalven
- Sectie van een doodgeboren kalf, inclusief bijbehorende nageboorte